

15.11.2014
P. M. O. P. e. M. B.

TJELESNI ODGOJ STUDENATA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

mr. Nikola JURKOVIĆ iz Odjela za primijenjenu kineziologiju

Summary:

PHYSICAL EDUCATION OF ZAGREB UNIVERSITY STUDENTS

The study was conducted with a view to determining the scope of physical exercises performed by students of Zagreb University and respective differences in various strata of the student population. The results of statistic analysis have shown that the extent of physical exercises at Zagreb University is very limited: only 10% of male students and 2.4% of female students have proved to be engaged in systematic sport activities.

Significant differences have been found between male and female students from different Faculties. The most intensive systematic activity has been found in students of technical sciences than in those studying natural sciences and by far the lowest systematic sport activities have been recorded in students of social sciences.

(1) PROBLEM

Već se duže vremena u Jugoslaviji nastoji da se pronađu takve metode rada koje bi omogućile mladim ljudima da po dolasku na studij nastave jednim od vidova sportske aktivnosti kojim su se bavili u toku pohađanja osnovne i srednje škole. Ti su se napori, međutim, temeljili više na dostignućima koje su postigle druge zemlje, nego što su se temeljili na proučavanju stvarnog stanja u našoj zemlji. Ovaj rad je skroman prilog takvim nastojanjima.

(2) CILJ RADA

Proučavanje ove problematike u našoj zemlji nije bilo sistematično i sa jasnim ciljem, već bi se prije moglo reći da je ta problematika obrađivana povremeno, stihijski i često puta površno.

Polazeći od ove osnovne konstatacije cilj rada je, da se na pristupačan način iznese stanje i kompletnost problema fizičkog odgoja na Sveučilištu u Zagrebu.

Drugim riječima, osnovni je cilj da se stanje utvrdi na takav način, da dobivene analize otkriju svu ozbiljnost problema fizičkog odgoja studenata, s neposrednom namjerom da utvrđeno stanje omogući poduzimanje mjera da se ono popravi.

(3) METODE RADA

1. Definicija populacije i mogućnosti generalizacije rezultata

Populacija za ovaj rad je definirana na ovaj način:

— Redovni studenti i studentice koji su upisani u zimski semestar školske godine 1964/65. na sve fakultete i akademije na području grada Zagreba.

Takvoj definiciji populacije ovi su razlozi:

a) Studenti visokih škola su anketirani pod istim uvjetima, međutim postojala je bojazan da će njihova veća životna dob uticati na realnost ankete.

b) Fakulteti van područja Zagreba nisu anketirani iz finansijskih razloga.

c) Iz ankete su također isključeni izvanredni studenti, jer je njihovo prisustvo na fakultetima svedeno na minimum, pa i njihovo izjašnjavanje ne bi moralo biti isto- vjetno sa stavom redovnih studenata.

Uza sva ta ograničenja kojima je anketirana populacija podvrgnuta veličina populacije je dovoljno velika (16475 ili 93% anketiranih), pa se može generalno zaključiti da je vrijednost informacija dobivenim ovim radom značajna.

Način analiziranja podataka dozvoljava mogućnost generalizacije rezultata i na ostale populacije.

2. Izbor mjernih instrumenata

U cilju dobivanja potrebnih podataka konstruiran je anketni list na kojem su bila moguća tri odgovora:

- sistematski se bavim fizičkim odgojem (A)
- povremeno se bavim fizičkim odgojem (B)
- uopće se ne bavim sportskom aktivnošću (C)

Međutim, prije konstrukcije anketnog lista trebalo je utvrditi što se smatra »sistematskom«, a što »povremeno« sportskom aktivnošću.

Pronalazanjem odgovarajućeg rješenja pod »A« automatski je nađeno rješenje za »B«, jer svi oni koji nisu »sistematski« pripadaju povremenoj sportskoj aktivnosti.

Pojam »sistematske sportske aktivnosti« je u anketnom listu ovako definiran: To su svi studenti koji su počeli redovno trenirati a zatim i javno nastupati najkasnije u šesnaestoj godini i nisu prekidali tu aktivnost najmanje do dvadesetprve godine života.

Definicija za »povremenu sportsku aktivnost« glasi: To su svi studenti koji su počeli redovno trenirati u školi ili sportskom klubu, a sada se samo povremeno bave nekim od vidova sportske aktivnosti.

3. Metode obrade rezultata

Budući da rad ima zadatak utvrditi razliku u bavljenju fizičkim odgojem u različitim stratumima studentske populacije, odabrana je takva statistička obrada koja će na najadekvatniji način moći utvrditi te razlike.

Radi toga su odobrene ove statističke metode:

1. Hi-kvadrat test sa formulom

$$\chi^2 = \frac{(OP - OČ)^2}{OČ}$$

U specijalnom slučaju kad se radi o 2.2 tabeli hi-kvadrat se izračunava prema formuli:

$$\chi^2 = \frac{N(ad - bc - \frac{N}{2})^2}{(a+c)(b+d)(c+d)(c+b)}$$

U grafičkim prikazima korišten je linearni trend

$$yc = a + bx$$

dobiven metodom najmanjih kvadrata. Kao mjeru reprezentativnosti odnosno prilagođavanje trenda stvarnim podacima korišten je omjer varijanci

$$\frac{(c - \bar{y})^2}{(y - \bar{y})^2}$$

izražen u postotku.

U grafičkim prikazima korišten je trend 2. stupnja.

Ta krivulja

$$yc = a + bx + cx^2$$

dobiven je na isti način kao i linearni trend

(4) PROVOĐENJE ANKETE

U želji da se provedbi anketiranja pristupi s potrebnom ozbiljnošću, svim ustanovama u kojima je provedeno anketiranje poslato je pismo sa potpisom Rektora. U pismu se mole dekani da odrede posebne službenike za ovaj posao.

Tek nakon toga poslani su anketni listovi i date usmene upute o načinu anketiranja.

Za vrijeme popunjavanja anketnih listova vršena je kontrola. Budući da je sav taj posao izvršen u vrijeme upisa u novu školsku godinu, nije niti jedan student mogao biti upisan, a da pri tom nije predao i pravilno ispu-

njen anketni list. To je bio bitni momenat koji je jamčio uspjeh.

Po završenom upisu vraćeni su popunjeni anketni listovi u tajništvo Sveučilišta.

(5) REZULTATI I DISKUSIJA

Anketiranjem je obuhvaćeno 17 fakulteta i 3 akademije. Kroz anketiranje je izrazilo svoj stav 16.475 studenata što iznosi 93% od ukupnog broja (17.783) studenata upisanih na navedenim fakultetima. Valja napomenuti da je u anketi učestvovalo 94% studenata i 90% studentica. Šest fakulteta je 100% učestvovalo u anketi, a samo dva ispod 80%.

Budući da je anketom obuhvaćeno 93% redovnih studenata, smatra se da podaci iz ankete mogu poslužiti kao vjerna slika stanja sportske aktivnosti na Sveučilištu u Zagrebu.

Na Sveučilištu je u sistematsku sportsku aktivnost uključeno 10,4% studenata, a samo 2,4% studentica.

Prema ovim podacima, na čitavom je Sveučilištu u »povremenu sportsku aktivnost« uključeno 43,3% studenata i samo 25,1% studentica.

Na čitavom Sveučilištu ima u sportskom smislu neaktivnih 46,3% studenata i 72,5% studentica.

Daljnjom statističkom obradom nije bilo teško utvrditi statistički vrlo značajne razlike između studenata i studentica koji se sistematski bave tjelesnim vježbanjem. Također je utvrđena značajna razlika u sportskoj aktivnosti između grupe fakulteta društvenih, prirodnih i tehničkih nauka. Ova razlika je utvrđena kod studenata i studentica.

Iste razlike su utvrđene i u sportskoj aktivnosti.

Izvršeno je testiranje razlika između fakulteta unutar pojedinih naučnih grupacija i zaključeno da se ovi fakulteti u sportskoj aktivnosti značajno ne razlikuju.

U radu se postavlja osnovno pitanje zbog čega su ovako velike razlike između studenata i studentica prirodnih, društvenih i tehničkih nauka.

Utvrđeno je da socijalni sastav nije mogao odigrati nikakvu ulogu.

Također se s pravom pretpostavlja da opterećenost tokom studija nije imala značajnog utjecaja na neaktivnost tokom studija, jer su studenti sa fakulteta gdje je veće tjedno opterećenje nastavom ujedno i više angažirani u sportskoj aktivnosti.

Brojna mikrosocijalna ispitivanja navode na zaključak da su stavovi ljudi prema raznim životnim pitanjima, pa i tjelesnom vježbanju, onakvi kakve je formirala sredina u kojoj čovjek ispoljava svoje individualne sklonosti.

S obzirom na ovu činjenicu s pravom se može pretpostaviti da sociološke grupe u kojima je djelovao pojedinac do dolaska na studij kao i grupe u kojima se kreće u toku studija značajno utiču na utvrđene razlike u bavljenju sportskom aktivnošću između studenata pojedinih grupa nauka.

Ovdje vjerojatno imaju određeni uticaj i neki psihološki faktori. Allport, Vernon i Ludrey su utvrdili razlike u intravertiranosti i ekstravertiranosti između studenata teologije i trgovačke akademije. Studenti teologije su u cjelokupnoj djelatnosti pokazivali intravertiranost, a studenti ekonomije ekstravertiranost.

Analogno tome može se pretpostaviti da se na fakultete gdje prevladava teoretsko izučavanje problema opredjeljuju intravertirani studenti, a tamo gdje prevladava praktično-eksperimentalna nastava opredjeljuju se studenti sa karakteristikom ekstravertiranosti.

Ako se prihvati ova analogija, onda se intravertirani studenti manje bave sportskom aktivnošću od ekstravertiranih.

Međutim i ovo bi trebalo podvrći naučnoj analizi, jer postoje i neka druga mišljenja (Ogiline i Tutko) koji su dokazali da vrhunski sportaši s vremenom postaju intravertirani.

U radu su istaknute značajne razlike u bavljenju sportskom aktivnošću između studenata i studentica.

Razlozi za slabiju angažiranost studentica su brojni:

- historijski uvjetovana potisnutost žene u društvu
- neodgovarajući higijenski uvjeti za rad
- nedostatak emotivnosti (Heyenens) u gotovo svim vidovima sportske aktivnosti

Rezultati ovog rada pokazuju da sportska aktivnost opada tokom godina studija.

Najevidentniji pad sportske aktivnosti je u toku prve godine studija. U ostalim godinama studija taj je pad nešto manji, ali je stalno prisutan. Ovako značajan pad može se djelomično objasniti novim odnosima s kojima se sukobljava student:

- nedostatak materijalnih uvjeta za tjelesno vježbanje
- nedostatkom nastavničkog kadra
- sasvim nerazvijenim navikama za tjelesno vježbanje koje su trebale biti stečene u toku ranijeg školovanja.

(6) ZAKLJUČAK

Budući da je cilj ovog rada u cjelini ispunjen i da su dobiveni odgovori na postavljena pitanja, može se zaključiti ovo:

1. Stanje fizičkog odgoja na Sveučilištu u Zagrebu ne zadovoljava ni u jednom stratumu studentske populacije.

Dokazana je najslabija sportska aktivnost među studentima na društvenim, nešto bolja u grupi prirodnih, a najbolja na tehničkim fakultetima.

2. Evidentne su značajne razlike u bavljenju fizičkim odgojem između studenata i studentica. Na svim fakultetima i akademijama Sveučilišta u Zagrebu studenti su u sportskom smislu znatno aktivniji od studentica.

3. U svim stratumima zapaža se kod studenata i studentica konstantan pad sportske aktivnosti u toku godine studija. Taj pad je naročito karakterističan nakon prve godine studija.

Navedeno stanje traži odgovarajuća rješenja, a to znači brigu o preorijentaciji shvaćanja o potrebi tjelesnog vježbanja, te brigu o stvaranju povoljnih materijalnih i kadrovskih uvjeta koji će omogućiti svakom studentu uključivanje u sportsku aktivnost. Naravno, rješenje tih problema neće dati optimalne rezultate, ukoliko se ne bude vodilo računa i o stvaranju navika za tjelesno vježbanje u toku školovanja do dolaska na studij.

Ako se želi da Sveučilište postane nosilac masovnog fizičkog odgoja i kvalitetnog sporta, mora se bez odlaga-

nja prići rješavanju najakutnijih pitanja fizičke kulture na Sveučilištu u Zagrebu.

S obzirom na činjenicu da je ovo ispitivanje izvršeno sa svim studentima Sveučilišta u Zagrebu i budući da su problemi fizičkog odgoja studenata identični na svim univerzitetima u Jugoslaviji, treba zaključiti da ovaj rad predstavlja izvjesnu osnovu za rješavanje problema tjelesnog odgoja u cijeloj zemlji, a ne samo na Sveučilištu u Zagrebu.

RADOVANOVIĆ Đ.

Fizička kultura na Jugoslavenskim univerzitetima, Jugoslavenski zavod za fizičku kulturu, Beograd 1965.

SERDAR, V.

Udžbenik statistike, Zagreb 1957.

STAGNER, R.

Psychology of Personality, New York 1948.

SUPEK, R.

Ispitivanje javnog mijenja

LITERATURA

BAYCROFT, J. E.,

History and Development of Student Health Program in Colleges and Universities, Proc. stud. Health. As. Bull. 24:37 — 43 Doc. 1940.

BUJAS, Z., KOPAJČIĆ N., OSTOJČIĆ A., PETZ B., SMOLČIĆ N.,

Eksperimentalni prilog psihologiji takmičenja na osnovnim školama, Zagreb 1960.

BUJAS Z.

Psihofiziologija rada, Zagreb 1964.

BUJEVIĆ A.

O nekim pitanjima socijalne i zdravstvene zaštite studenata u Zagrebu (doktorska disertacija) Zagreb

DRAGIČEVIĆ M.

Psihološka ispitivanja u američkom sportu, Telesno vežbanje 7—8, Beograd 1965.

GARET H. E.

Elementarna statistika (Psihološki bilten) Zagreb 1959.

JANKOVIĆ B.

Fizička kultura na Beogradskom Univerzitetu

Fizička kultura 7—8 IX Beograd 1957.

KESIĆ, B.

Medicinski osvrt na tjelesno odgajanje djece i omladine, Zagreb

MANDIĆ, O.

Uvod u opću sociologiju, Zagreb 1962.

MIHOVILOVIĆ, M.

Obavezna nastava fizičkog odgoja studenata Jugoslavije, (Elaborat za Savezni zavod za fizičku kulturu) Beograd 1965.

MIHOVILOVIĆ M.

Plan i program fizičkog odgoja studenata Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb 1949.

MRAKOVIĆ, M., TUBIĆ M.

Izveštaj o boravku u SSSR (lipnja 1965.)

MRAKOVIĆ, M.

Utjecaj sistematskog bavljenja tjelesnim vježbanjem na strukturu stavova ličnosti (magistarski rad), Zagreb 1966.

PATERN, M.

Survey, Pops and Samples, New York 1949.

PETZ, B.

Osnovi statističke metode Zagreb 1964.

PIERON, H.

Traité de psychologie appliquée, »La différenciation des types sexuels«, Paris 1960.

